

ОБЛІКОВО-АУДИТОРСЬКИЙ ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА У ВОЄННИЙ І ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ

Р.Ю. Овчарик, канд. екон. наук, доцент

Державний торговельно-економічний університет, м. Київ

І.Т. Райковська, канд. екон. наук, доцентка

О.М. Костенко, канд. екон. наук, доцент

Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ

На сьогодні ринок посад поступово стабілізується. Доцільно було б проаналізувати їх рейтинг, обговорити місце бухгалтера та аудитора серед інших посад. Маркетингові дослідження сайту "Work.ua" представили рівень середньої заробітної плати за рейтингом сфер діяльності у розрізі посад (табл. 1).

Таблиця 1. Рейтинг середньої заробітної плати у розрізі сфер діяльності за видами посад в Україні [1] станом на 01.09.2023 р.

Сфера діяльності	Середня зарплата за вакансіями,		Кількість вакансій, од.	Середня зарплата за резюме, грн.	Кількість резюме, од.
	грн.	ранг			
Топменеджмент, керівництво вищої ланки	26229	1	993	27040	81955
Нерухомість	24131	2	672	27681	11572
Транспорт, автобізнес	21018	3	7439	19919	349819
Охорона, безпека	19499	4	12816	19883	478684
Сільське господарство, агробізнес	19499	5	1234	21882	31678
Адміністрація, керівництво середньої ланки	19376	6	8 290	20 869	518 063
Будівництво, архітектура	19129	7	5 314	20083	244273
ІТ, комп'ютери, інтернет	18935	8	5 750	18 371	258 297
Управління персоналом, HR	18652	9	1821	18078	83975
Юриспруденція	18364	10	1043	18374	84516
Культура, музика, шоу-бізнес	18203	11	5471	16579	211456
ЗМІ, видавництво, поліграфія	17644	12	2877	17832	105989
Медицина, фармацевтика	17521	13	5977	17696	187015
Робочі спеціальності, виробництво	17406	14	18228	19495	468062
Дизайн, творчість	17340	15	2591	15396	142549
Охорона, безпека	17207	16	1859	15847	121378
Телекомунікації та зв'язок	16895	17	3659	18100	150069
Культура, музика, шоу-бізнес	16518	18	644	19888	80504
Страхування	16358	19	182	22340	5854
ЗМІ, видавництво, поліграфія	16235	20	1815	17064	201229

Готельно-ресторанний бізнес, туризм	15909	21	10182	18893	316338
Сфера обслуговування	15804	22	18292	17364	536288
Освіта, наука	15261	23	4380	16669	236540
Бухгалтерія, аудит	15107	24	6247	16976	270472
Фінанси, банк	14911	25	3856	17482	180816
Секретаріат, діловодство, АГВ	14666	26	4719	15738	488078
Роздрібна торгівля	14258	27	11999	14324	543457

Результати ранжування свідчать, спеціальності "бухгалтер", "аудитор" –перебувають на одному рівні з працевлаштування і в рейтингу середніх заробітних плат займають 24 позицію із 27 сфер діяльності. Низький рівень заробітної плати останніх сформувався, в першу чергу, під впливом перевищення кількості резюме поданими на такі посади у 43 рази. Значний вплив на формування невисокого рівня середньої заробітної плати у сфері бухгалтерського обліку та аудиту на рівні 15107,00 грн. також мав і запровадження військового стану, тимчасове припинення діяльності деяких підприємств, трансфер технологій із окупованих областей у безпечні місця, зміна середньої заробітної плати за територіальною ознакою України. Доцільно зосередити увагу, посади сфери обслуговування є найбільш затребуваними на ринку праці, про що свідчить кількість відкритих вакансій із середньою заробітною платою 15804,00 грн. Не менш важливим є те, що посади "бухгалтер", "аудитор" відносять до другого рівня управління підприємством після керівника, їх середня заробітна плата на 42% менша від працівників у сфері топменеджменту і керівництва вищої ланки. Негативним на нашу думку є те, що такі сфери діяльності як транспорт, автобізнес, робочі спеціальності отримують вищу заробітну плату ніж бухгалтери та аудиторі. Аналізуючи середню заробітну плату працівника сфери бухгалтерського обліку та аудиту (рис. 1) наводить наступні висновки. Науково обґрунтовано, оптимальна структура управління працівниками бухгалтерії переважно відбувається за переліком посад: головний бухгалтер, заступник головного бухгалтера, бухгалтер, касир. Компанії які надають послуги у сфері аудиту у штаті передбачають посади "аудитор", "контролер", "внутрішній аудитор".

Рисунок 1. Середня зарплата за категорією "Бухгалтерія, аудит" в Україні станом на 01.09.2023 р. [2]

Ринок праці сьогодні засвідчує наступне, заробітна плата аудитора без сертифікату в аудиторській компанії відповідає рівню рядового бухгалтера підприємства і коливається в середньому від 17500 до 18000 грн., що на 19% вище від середньої заробітної плати умовного середнього працівника бухгалтерсько-аудиторської ланки і на 39% нижче від заробітної плати працівників керівного складу бухгалтерської служби.

Яким би діяльності не займалось підприємство, останнє

не обходиться без бухгалтера, аудитора, контролера. Аналіз вакансій серед вітчизняних компаній за посадою "Бухгалтер" і "Аудитор", на сьогодні, дає можливість узагальнити, до останньої ставиться певний перелік вимог, зокрема:

- ✓ обізнаність з вітчизняною системою обліку і оподаткування;
- ✓ знання міжнародних стандартів обліку і аудиту;
- ✓ досвід роботи;
- ✓ знання іноземної мови;
- ✓ здатність кандидата на посаду до саморозвитку і самонавчання

Порівняння даних середньої заробітної плати в розрізі областей України, що надає Державна служба статистики України [3] і дані про середню заробітну плату працівників бухгалтерсько-аудиторської сфери [2] свідчать про наступне (табл. 2).

Таблиця 2. Середня місячна заробітна плата бухгалтера в регіонах України та її порівняння із середньомісячним рівнем заробітної плати по обласних центрах [2, 3] станом на 01.01.2023 р. (узагальнено авторами)

Область	Середня заробітна плата в області за 2022 р., грн. [3]	Середня заробітна плата бухгалтера на 01.01.2023 р. [2], грн.	Заробітна плата бухгалтера у відсотках до середньої заробітної плати по області, %
Вінницька	12555,00	14000,00	112
Дніпропетровська	14479,00	16000,00	111
Донецька	15480,00	–	–
Житомир	12123,00	14000,00	115
Запоріжжя	14510,00	13500,00	93
Івано-Франківськ	11827,00	14000,00	118
Київська	15152,00	20000,00	132
Кіровоградська	11658,00	–	–
Волинська	11735,00	14500,00	124
Львівська	12936,00	17500,00	135
Луганська	12266,00	–	–
Миколаїв	14382,00	13500,00	94
Одеська	12960,00	16500,00	127
Полтава	13412,00	14000,00	104
Рівненська	13358,00	15000,00	112
Сумська	12119,00	11800,00	97
Тернопільська	11455,00	15000,00	131
Закарпатська	12115,00	18500,00	153
Харківська	12510,00	14500,00	116
Херсонська	11778,00	17000,00	144
Хмельницький	12352,00	14500,00	117
Черкаська	12311,00	15000,00	122
Чернівецька	11326,00	16000,00	141
Чернігівська	11853,00	12600,00	106

Аналіз засвідчує, заробітна плата бухгалтера та аудитора вища від середньої заробітної плати майже у кожній області, за виключенням: Запорізької, Миколаївської і Сумської областей. Офіційні дані статистики свідчать, що вище середньої зарплати на 25-30% бухгалтера отримують: у Закарпатській, Херсонській, Київській і Львівській областях. Порівняння середньої заробітної плати бухгалтера та аудитора з іншими посадами зосереджує увагу на наступному – бухгалтер та аудитор сьогодні не є лідером серед пропонованих посад (табл. 3).

Таблиця 3. Рейтинг посади "Бухгалтер", "Аудитор" серед найбільш поширених посад станом на 01.01.2023 р. (узагальнено автором)

Рейтинг посади від мін. до максим.	Найменування посади	Рівень середньомісячного заробітку, грн
------------------------------------	---------------------	---

1	Касир	12500,00
2	Продавець пива	12500,00
3	Продавець-консультант	13000,00
4	Менеджер залу	14000,00
5	Кухар	15000,00
6	Бухгалтер, Аудитор	16500,00
7	Менеджер по роботі з клієнтами	18000,00
8	Водій	20000,00
9	Менеджер з продажу	21000,00
10	Директор	25300,00

Посада "Бухгалтер", "Аудитор" знаходиться в середині рейтингу серед ТОП-5 посад, що є сьогодні модальними і затребуваними. Маркетинговий аналіз засвідчив, що "Водій" одержує більше ніж "Бухгалтер" чи "Аудитор". Одним із чинників невідповідності рейтингу посад і професій є: військовий стан; затребуваність на ринку праці; рівень освіти. Узагальнюючи результати досліджень, хочеться наголосити – бухгалтер / аудитор, без виключення, необхідний на кожному підприємстві. Їх рівень заробітної плати залежить від: віку претендента на посаду, рівня професійних знань, територіальної ознаки. Так, бухгалтер з досвідом роботи до 3-х років одержує заробітну плату у розмірі в середньому від 6500,00 грн до 10000,00 грн. Із зростанням досвіду роботи - рівень заробітної плати даної групи працівників відповідно поступово зростає. На нашу думку, підвищення середнього рівня заробітної плати "бухгалтера" та "аудитора" можливе за рахунок зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішнього регулювання доцільно віднести розширення мережі суб'єктів господарювання за рахунок удосконалення нормативно-правової бази у повоєнний період, зокрема запровадження певної категорії пільг для виробничих підприємств, що значно збільшить кількість вакансій на такі посади.

Література:

1. Work.ua Статистика зарплат. URL: <https://www.work.ua/stat/>
2. Work.ua Середня зарплата за категорією "Бухгалтерія, аудит" в Україні. URL: <https://www.work.ua/salary-accounting/?sort=salary>

Державна статистична служба України. Середня заробітна
плата за регіонами за місяць. URL:

https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/reg_zp_m/reg_zpm_u/arh_zpm_u.htm